

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2015

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza

EPOP-R0-100-2406

DATA: **14 czerwca 2024 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania
zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego i słownika poprawnej polszczyzny.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Adam Kulawik w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Adam Kulawik

[Motyw w dziele literackim]

Czynnikiem elementarnym, jakby atomem świata przedstawionego, podstawową cząstką budowy utworu, jest m o t y w . Przedmiot jako cząsteczka świata przedstawionego, jego cecha lub wygląd, zdarzenie bądź sytuacja traktowane są w opisie struktury dzieła literackiego jako motywy.

Z motywów tworzą się całości wyższego rzędu, takie jak w ą t e k i p o s t a ć literacka, fabuła i temat.

Funkcja pojedynczych motywów jest zróżnicowana. Jedne z nich tkwią mocno w strukturze świata przedstawionego, inne stanowią tylko jego ornament¹. Fakt, że Zbyszko z Bogdańca² złożył ślubowanie – motyw zobowiązania – zdecydował o tym, że zaatakował on na tyńieckiej drodze Kunona Lichtensteina, a później o tym, że wyruszył z Bogdańca na Mazury itd., natomiast fakt, że domostwo bogdanieckie – motyw starego domu – było stare, zniszczone i opuszczone, nie miał żadnego wpływu na losy bohatera.

Wyróżnia się podział motywów, jakimi pisarz się posługuje, ze względu na ich funkcje. I tak motywy, dzięki którym toczy się akcja utworu, dokonują się przemiany sytuacji bohatera, a więc i przemiany świata przedstawionego, nazywamy m o t y w a m i d y n a m i c z n y m i , natomiast takie motywy, które odnoszą się z reguły do wyglądu i kształtu elementów świata przedstawionego, nazywamy m o t y w a m i s t a t y c z n y m i . Nietrudno zauważyć teraz rzecz bardzo istotną: motywy dynamiczne to przede wszystkim m o t y w y z d a r z e n i o w e , których wprowadzenie do utworu ma określone konsekwencje w przebiegu akcji. Jako takie motywy zdarzeniowe kształtują przebiegi czasu w utworze, natomiast m o t y w y s t a t y c z n e kształtują przestrzeń świata przedstawionego.

Doświadczenie czytelnicze poucza, że w rozmaitych utworach spotkać można te same motywy, przy czym te utwory mogą pochodzić z różnych epok, mogą być napisane w tym samym czasie przez jednego lub kilku pisarzy. Pamiętamy motyw wędrowni-kułaczki tak częsty w literaturze europejskiej od samych jej początków aż do współczesności, motyw Arkadii i wysp szczęśliwych, które są wyrazem naturalnej tęsknoty do szczęścia i pragnienia zdystansowania się wobec codziennej udręki, cierpienia itd., motyw ogrodów. W naszej literaturze bardzo częstym motywem dokumentującym wciąż jeszcze duże możliwości ekspresji i metaforyzowania jego znaczeń jest motyw tańca: taniec-motyw obecny jest już jako replika³ w *Weselu* Wyspiańskiego, wykorzystywała go później zarówno twórczość epicka, jak i liryka.

Motywy takie nazywamy m o t y w a m i w ę d r o w n y m i b ą d ź o b i e g o w y m i . Wyznaczają one zarówno pewne nurty tradycji literackiej, jak i dokumentują zawartość kręgu kulturowego i trwałość problematyki społeczno-narodowej.

Na podstawie: Adam Kulawik, *Poetyka. Wstęp do teorii dzieła literackiego*, Kraków 1994.

¹ Ornament – element zdobniczy lub zespół takich elementów.

² Zbyszko z Bogdańca – bohater powieści *Krzyżacy* Henryka Sienkiewicza. Rycerz, który ślubował Danusi Jurandównie, że będzie się nią opiekował, bronił jej i że pomści śmierć jej matki. W tym celu przysiągł zedrzeć z głów Krzyżaków – jako winowajców śmierci matki Danusi – kilka pawich czubów. Żeby dotrzymać ślubowania zaatakował Kunona Lichtensteina, rycerza zakonu krzyżackiego.

³ Replika – coś, co jest dokładnym powtórzeniem czegoś innego, wierna kopia.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych utworów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Jan Kochanowski

Do gór i lasów

Wysokie góry i odziane lasy¹!

Jako rad na was patrzę, a swe czasy

Młodsze wspominam, które tu zostały,

Kiedy na statek człowiek mało dbały².

Gdziem potym nie był? Czegom nie skosztował?

Jażem przez morze głębokie żeglował,

Jażem Francuzy, ja Niemce, ja Włochy,

Jażem nawiedził Sybilline lochy³.

Dziś żak spokojny, jutro przypasany

Do miecza rycerz; dziś między dworzany

W pańskim pałacu, jutro zasię cichy

Ksiądz w kapitule, tylko że nie z mnichy

W szarej kapicy a z dwojakim płatem⁴;

I to czemu nic⁵? jeśliż opatem.

Taki był Proteus⁶, mieniać się to w smoka,

To w deszcz, to w ogień, to w barwę obłoka.

Dalej co będzie? Śrebrne w głowie nici,

A ja z tym trzymam, kto co w czas uchwyci.

Jan Kochanowski, *Do gór i lasów*, [w:] tegoż, *Poezje*, Warszawa 1988.

¹ Odziane lasy – pokryte [liśćmi] lasy.

² Na statek człowiek mało dbały – mało stateczny.

³ Sybilline lochy – grotty pod Neapolem.

⁴ Ksiądz w kapitule [...] w szarej kapicy a z dwojakim płatem – prawdopodobnie autobiograficzne nawiązanie do sprawowania przez poetę administracyjnych funkcji kościelnych.

⁵ Czemu nic – czemu nie.

⁶ Proteus – bóg mający dar przemieniania się w różne postacie, zwierzęta i przedmioty.

Leopold Staff

[Ostatni z mego pokolenia]

Ostatni z mego pokolenia,
Drogich przyjaciół pogrzebałem.
Widziałem, jak się życie zmienia,
I sam jak życie się zmieniałem.

Człowiekam kochał i przyrodę,
W przyszłość patrzyłem jasnym okiem,
Wielbiłem wolność i swobodę
Zbratany z wiatrem i obłokiem.

Nie wabił mnie spiżowy pomnik,
Rozgłośne trąby, huczne brawa.

Zostanie po mnie pusty pokój
I małomówna, cicha sława.

Leopold Staff, [Ostatni z mego pokolenia], [w:] tegoż, *Wybór poezji*, Wrocław 1985.

WYPRACOWANIE
na temat nr .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miejsce dla egzaminatora
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

JEZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

JEZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

JEZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015